

izhaja vsaki torek in soboto. Ako pade na ta dneva praznik, dan poprej.

Uredništvo

se nahaja v „Narodni Tiskarni“, ulica Vetturini št. 9, kamor je naslavljati pisma.

Nefrankirana pisma

se ne sprejemajo, enako se ne uvažujejo pisma brez podpisa.

Rokopisi

*dopisov se ne vračajo.

GORICA

TELEFON št. 201.

stane na leto 10 K, za pol leta 5 K, za četrt leta 2-50.

Upravništvo

se nahaja v „Narodni Tiskarni“ ulica Vetturini št. 9.

Za oglaš

se plačuje od četrstolpne peti vrste po 14 vin., za večkratni natis primeren popust.

Posamezne številke

stanejo 8 vin. in se prodajajo v raznih goriških trafikah.

St. 96.

V Gorici, v soboto dne 6. decembra 1913.

Leto XIV.

Rusini in avstrijska politika

Marsikomu se zdi morda čudno, da je v zadnjem času kar naenkrat bruhalo na dan rusinsko vprašanje in prej celo vrsto let o rusinskih zahtevah ni bilo niti duha ne sluha. Da bi prej Rusinov ne bilo, to je seveda izključeno, a politično niso prišli v poštev, ker so Poljaki v Galiciji imeli prvo in glavno a tudi edino besedo. Kar so rekli poljski plemenitaši, to je veljalo in za rusinski narod, ki živi že od davna v Galiciji, se ni brigal nikdo.

Ko je prišla l. 1907 splošna in enaka volilna pravica, so prišli tudi pozabljeni Rusini do veljave in od takrat naprej se je vedno bolj uvidevalo, da so Rusini politično važen faktor, katerega ni mogoče prezreti. Tako je tudi razumljivo, da so se ti ob ruski meji živeli Slovani še le sedaj začeli politično bolj zavedati in se tudi še le prav v zadnjih letih bolj očitno pojavili na površju. Toda to je treba priznati, pokazali so, da jim je mari za narodne interese in narodno blaginjo in da se ne dajo kar tako na slepo odpraviti.

Boj, ki ga bojujejo z vlado in s Poljaki za novo volilno reformo v Galiciji, se je v zadnjem času gibal prav na nožni ostrini in prej pridušena rusinska sila je bruhnila z vso energijo na dan.

Avstrijskih Rusinov je sicer še precej dosti, a glavna rusinska moč prebiva v Rusiji, kjer jih je okoli 30 milijonov. Poleg tega so Rusi najbližji krvni bratje rusinskega plemena, kar seveda ni brez pomena, ako se pomisli, da so tudi po veri Rusini pravoslavni enako kot prebivalci velike ruske države. Z ozirom na to je pač za našo domačo in zunanjo politiko rusinsko vprašanje silno velike važnosti, ker vemo vsi prav dobro, kako izborna zna Rusija porabiti vsako priliko, da obrne rusinsko pozornost nase.

Z ozirom na to je treba pač odkrito priznati, da naša avstrijska politika nasproti našim gališkim Rusinom ni bila prav nič na mestu, ker je vedno zagovarjala le Poljake, rusinske koristi pa je čisto kar črtala s programa. To je seveda slabo vplivalo na ljudstvo, ki sicer ni bilo nikoli posebno razvajeno in ako je prišla od ruske strani kaka podpora ali kaj takega, je seveda to bilo ubogim ljudem znamenje posebne naklonjenosti ruskega carja, kakor se je to temu ali onemu zdelo.

Poročali smo že letos enkrat, kako sihe nezgode so v tekočem letu pritisnile ravno na Galicijo. Posebno so bili pa še rusinski okraji prizadeti vsled povodnji, nevihte, viharjev itd. Računilo se je, da je škode kakih 300 milijonov kron in v nekaterih krajih so ljudje res morali herati, da niso poginili od lakote, ki je pritiskala vedno bolj na deželo. Bridki časi so to, kdor ni bil nikoli v stiski, ne ve, kaj se pravi taka katastrofa, ko nima ljudstvo ne strehe ne praha moke za močnik. Listi raznih vrst so že ponovno pisali o tem kričečem stanju, ki še danes ni odpravljeno in primerno izboljšano, toda vse ni pomagalo dosti.

Političen prepir, ki je nastal v Galiciji radi volilne reforme, so hoteli nekateri prav nalašč izkoristiti v to, da se Rusine nekako izstraža, češ, ko bodo lačni, bodo že ugodili tožadnim zahtevam. V tem slučaju bi pač bila po-

možna akcija v podporo bednim in lačnim pač gotovo bolj na mestu kot vse sicer jako važne politične konference.

Najbolj čudno pa se zdi, da ni dunajska vlada takoj storila vseh potrebnih korakov, da bi se beda rusinskega ljudstva olajšala. Za vsako tako stvar so potrebne razne nepotrebne komisije, ogledi na licu mesta, razna poročila, celi kupi aktov itd. a denarja, ki je edini potreben, navadno ni. Hitra podpora bi bila morala silno ugodno vplivati na rusinsko ljudstvo, a ta podpora od naše strani ni prišla tako hitro kot od ruske.

Kakor beremo v dunajskem listu „Zeita“ so se svoječasno konstituirali v Rusiji na večih krajih odbori, ki so si naredili nalogo, skrbeti za siromašne in potrebne Rusine. Brez komisij in ogledov so razni ruski cerkveni in posvetni dostojanstveniki nabrali v kratkem času precejšnje svote za oškodovane Rusine v Galiciji, kar je seveda s političnega stališča za nas jako škodljivo. Namesto, da bi naša vlada privežala ljudstvo na ta ali oni način nase, gre tako rekoč Rusiji na roko in ji pomaga podpirati rusko propagando.

Z avstrijskega stališča je vendar tako početje največji nesmisel, ker nam odtuja krepko in močno oporo ob vzhodni meji, kjer bi morali imeti najbolj udane in najbolj zveste državljane.

Še enkrat Berchtold in Balkan.

Kakor smo že večkrat omenili v zadnjem času, smo od delegacij pričakovali glede na našo zunanjo politiko prav obširnih in temeljitih pojasnil, toda dobili nismo takorekoč nič. V nekaj dneh se že delegacije zopet zaključijo in reči moramo, da smo tam, kjer smo bili. Vse, kar je povedal minister Berchtold delegatom kot pojasnilo, pravzaprav ni nikako pojasnilo, ampak le bolj slepilo, tako da skuša spraviti občinstvo s pravega sledu.

Česar ni hotel ali pravzaprav mogel povedati naš zunanji minister, to so povedali razni ruski in posebno francoski listi, ki so prinesli ono označilno vest, da je Srbija z Bolgarijo sklenila l. 1912 javno diplomatsko in tajno vojaško pogodbo, v kateri se je Bolgarija zavezala postaviti v slučaju potrebe 200.000 mož na bojišče Srbiji v pomoč.

To razkritje je prišlo, kakor rečeno potem ko smo od grofa Berchtolda zastoj pričakovali kaknega pojasnila. Seveda on tega ni vtegnil povedati, ker o tem ni nič vedel, četudi bi bila njegova sveta dolžnost, da bi bil o tem točno informiran. Zakaj pa plačujemo na Balkanu celo vrsto poslanikov in njih tajnikov, če nam ne koristijo ničesar? Ako bi ti gospodje točno vršili svojo nalogo kot je bila njih dolžnost, potem bi ne bili mi sedaj tako grozovito blamirani. Ravno smo sprejemali bolgarskega kralja Ferdinanda na Dunaju, ko je počila v francoskih listih ona vest, da so bili Bolgari zvezani — proti nam. Noben pameten in prebrisan diplomat ne bo delal takih očitnih napak, četudi bomo povedali še nekaj hujšega kot je to.

Da nam ruska politika ni prijazna, to je stara stvar. Sicer bi bili mi lahko prav dobri prijatelji, a ker nismo, nismo in sedaj se ne da te stvari obrniti dru-

gače. Z rusko diplomacijo se naša sicer ne more kosati, a vsaj po možnosti bi ji morala biti za petami, če že ni pred njo.

Pred par dnevi so namreč nekateri dunajski listi prinesli iz zanesljivih virov kakor pravijo — vest, da je bila tudi Rusija zvezana z Bolgarijo in Srbijo in da je tudi ona zasledovala iste namene. Prvotno ta zveza baje sploh ni bila obrnjena proti Turku, ampak proti nam. Šele tekom časa se je ost obrnila proti Turčiji in mi smo imeli mir od vseh strani, četudi je bilo hudo naperjeno proti našim mejam.

Sicer ruski listi dejstvo o kaki zvezi tajijo, a nam se zdi vendar verjetno, kajti že v bolgarsko-srbski pogodbi stoji, da se o tem obvesti edino Rusija.

Če pomislimo sedaj še na znano afero z oberstom Redlom, ki je prodal vojaške načrte in zapiske cele severne armade na Češkem in v Galiciji Rusiji, potem je veriga teh dogodkov ravno polna. To vendar ni tako slučajno, da v istem času razni ogleduhi krožijo po naših najbolj važnih severnih postojankah, ko Rusija sprejme takorekoč protektorat nad bolgarsko-srbsko zvezo. Ti dogodki so bili vendar tako sumljivo istočasni in so si tako podobni, da ni mogoče dvomiti o njih enakem namenu.

In vendar je grof Berchtold govoril o dobrih in pravih odnosih, ki nas vežejo z Rusijo, ravno tako je povdarjal važnost našega prijateljstva z Bolgari. V tem slučaju je vendar mogoče le eno trditi, da Berchtold ni bil o sem tem informiran, da mu ti dogodki, ki so sicer dovolj kričeči, niso bili znani. Ta možnost je mogoča in tudi še odpustna. Ako grofu Berchtoldu stvari niso bile jasne, potem se ni dalo in se ne da nič več pomagati za enkrat. Posledice te nezmožnosti bi pač bile kot navadno — odstop.

Toda o vsem tem pri ministru Berchtoldu ni govora, kakor pravi sam in tudi listi, ki zagovarjajo njegovo delo. On sam pravi, da je bil o vsem tem prav dobro poučen in da je dobro vedel, kaj se godi. To sicer trdi le sedaj, ko so stvari pojasnjene, prej je govoril malo bolj prikrito in skrivnostno.

A tu je treba sedaj omeniti nekov silno važen fakt, ki se ne da kar tako utajiti. **Ona pogodba med Srbijo in Bolgarijo in skoro gotovo tudi z Rusijo je bila sklenjena dne 19. junija l. 1912. Ost te zveze je bila obrnjena kot že rečeno bolj proti nam kot proti Turčiji in vendar je naša vlada še začetkom oktobra 1912 prodala Bolgariji 60.000 vojaških pušk.** Ker pravi Berchtold, da je vedel za srbsko-bolgarsko zvezo, potem je naravno zločin, da smo prodali avstrijske puške Bolgariji, da bi jih rabila morebitno proti nam. Kako naj gre ta reč skupaj? Nam se zdi pač edino verjetno, da grof Berchtold o celi politični historiji na Balkanu ni bil dovolj poučen, zato smo tudi dosegli take krasne — »vspehe«, da jih bodo plačevali še pozni rodovi.

Glas katoliškega moža o „Novem času“.

(Z dežele.)

Ne morem molčati k besedam noti- »Nezaslišano pohujšanje« v zadnjem »N. Č.« glasečim se: »Pisava »Pr. L.«

pomeni le to, da ljudje, ki pri listu sodelujejo, prevz. g. knezonadšk. sedaj še na nečuvven način izzivajo in za norca imajo«. Gospodje pri »N. Č.«! Čemu zavijate resnico? Dobro Vam je znano, da izhaja »Pr. L.« že 21 let, da je celih 17 let starejši kot »N. Č.«, da je bil potemtakem prvi kat. list na Goriškem. Če si prisvajate vi sedaj prvenstvo, prosto Vam! Ravno tako je namenoma zapisano v »N. Č.«, da oni, ki pri »Pr. L.« sodelujejo: na nečuvven način izzivajo prevz. knezonadškofa in ga za norca imajo«. Gospodje, če ima kdo prevz. kn. nadškofa za norca to — je le hujskanje »N. Č.« — ni ga iskati med sotrudniki »Pr. L.«. Že dolgo let sem sotrudnik »Pr. L.«, in kakor sem spoštoval dostojanstvo prevzvišenih nadškofov: Zorn-a, kardinala Missia in Jordan-a, tako spoštujem tudi autoriteto sedanjega knezonadškofa. Če ste pa mislili preč. duhovščino, ki je okoli »P. L.« poznam dobro celo vrsto gospodov, vedite, da je ta vse časi vredna, da je udana svojemu nadpasišju, da ne hujska, da noče boja proti njemu, da je bolj vestna, kot gotovi gg. okoli »N. Č.« Preglejte imenik! Vaš namen je znan. Ali se Vam obnese, je drugo vprašanje.

Gg.! Prevzetnost se sama kaznuje! Tako se bode godilo — v kolikor se ni še, tudi z vami. Za časa volitev so duhovci razburjeni, nasprotnik očita nasprotniku, kar more, če le misli, da bi kaj pomagalo. Tako je delal »Pr. L.«, tako je delal »N. Č.« Gg.! Povejte, ali pride »N. Č.« pri sedanjem porotnem zasedanju 2krat pred poroto zato, ker je izvor spora med novo in staro strujo S. L. S.? Kdo je začel? Kdo nadaljuje?

— Radoveden sem, kdaj preklčete očitjanje v »N. Č.«, da so gg. duhovniki, ki so somišljeniki stare struje — liberalci? Do sedaj niste tega še storili. Ali je to katoliško? Mar niste hoteli vzeti s tem dotičnim g. duhovnikom vglad? Zakaj pa razdirate sedaj vse one gg., ki se ne klanjajo gg. dr. Breclju in Kremžarju? Ste li mar povedali komu izmed teh gg., da bode 20. t. m. zborovali? Gg.! Vaša politika, vaša taktika je docela zgrešena. Vam okoli »N. Č.« gre le za čast, kakor kaže, gg. pri »Pr. L.« je pa za resen vspeli in blagor. To kaže preteklost. Vspeli pa se ne dosežejo kar čez noč, ampak polagoma. V razkolu pa ne more biti uspehov nikjer. Gg. povejte, ste li nedolžni pri sedanjem političnem položaju? Mislite, da bode kai dosegli v bodočnosti? Ničesar in če vsak teden zborujete, in če pride vsaki krat 1000 zborovalcev. Brez zjedinenja ne bode želi. Edinosti pa nočete, zato bodite uverjeni, da se moja prerokba vresniči. — Da si pa ne bode preveč belili glave, kdo sem, poverim vam, da sem bil v vaših vrstah, velo dopisnik »N. Č.«, da vem za vse vaše bolečine, nadloge in namene, da sem pa sedaj — jaz in moji — še bolj kot kdaj zvest čitatelj »Pr. Lista«, o katerem menim, da ni nič manj katoliški kot »N. Č.«

Ivanov.

Dopisi.

Dornberg. (Tatovi kokoši in kuncev prijeti.) Že več let zaporedoma so tukajšnjemu posestniku Antonu Kavčič zmanjkavali kunci. Vsakih par mesecev jih je izginilo 2 do 3. S početka je posestnik Kavčič mislil, da to delajo mačke. V noči na 1. decembra je zmanjkalo

kar pet kuncav. Ko opazi lastnik tatvino, se mu je koj zazdelo, da morajo biti drugi mački, ki opravljajo to delo. Naznanil je stvar orožništvu v Prvačini in orožništvo je tudi zasledilo prave tičke. — Marsikateri gospodinjji so zmanjkale tudi kokoši in tudi kak petelin. Vse poizvedbe po njih so bile zaman. No, sedaj pa se je prišlo kunkskim in kokošjim tatovom na sled. Poglavar te družbe je 20-letni Josip Cotič, ki je bil že večkrat kaznovan zaradi tatvine. Druga dva, ki sta osumljena, sta Ivan Kavčič in Alojzij Baša; vsi trije so s Tabra. — Tatovi so po tatvini kunce in kokoši ubili ter vrgli kože oziroma perje ponoči v vodnjak. Drugi dan so ljudje našli te stvari v vodi. V noči na 1. t. m. so pa ukradli 5 kuncev in eno kokoš. Dva kunca in kokoš so tički še isto noč pojedli. Ostale kunce so prihranili za pozneje, najbrže za Božič. Ko so pa izvedeli, da ima stvar v rokah orožništvo, so kunce skrili — v bednju, polnem kisle repe. Tam jih je tudi našlo orožništvo. — Ljudstvo je jako zadovoljno, da se je posrečilo prijeti tako požrešne »mačke«. Zahvaliti se imamo v prvi vrsti orožniškemu stražmoistru iz Prvačine, da se je napravil konec tatinski družbi, in upamo, da jih doleti tudi zaslužena kazen.

Iz Pevme. — Naš sedanji občinski zastop se je prav temeljito pečal s cestami. Mnogo se je popravilo na občinske stroške in prevzelo v občinsko oskrbo. Sklepati po prošnjah so bile vse neobhodno potrebne in oni, ki jih rabijo so navadno preubogi, da bi si jih sami popravili. Pri nobeni prošnji ni bilo pomislekov, vse se je odobrilo. Ko so videli Kaštalonci to, so se ojunačili, prosili so tudi oni, da bi se jim popravila cesta. A ravno njim ni bil občinski zastop milosten, prošnja je bila odbita. Parkrat so jo morali ponoviti. Konečno se jim je cesta vendarle za silo popravila. Da se ni njih prvi prošnji ugodilo, ni nobena čuda, občinskemu zastopu so se zdeli najbrž prebogati. Ti bogataši so imeli že pred leti dobiti cesto, ko se je nameravalo napraviti cesto iz Podsobotina po dolini Pevmice mimo Kaštalone do glavne ceste. Podsobotinci in gorenji Št. Maverci so se v sanjah že vozili po njej, tako drzni so bili. Njih sanje se niso uresničile. Po milosti takratnih občinskih zastopnikov so Podsobotinci dobili mesto ravne ceste strmi klanec z ovinki, Št. Maverci nič, Kaštalonci še le pred letom za silo popravljeno cesto. Koga zadene krivda, da se ni zgradila po dolini nameravana cesta, vedo Podsobotinci, Št. Maverci in Kaštalonci sami najbolje. Pri prihodnjih občinskih volitvah naj ne zabijo na to.

Števerjan. Ljudskošolska mladina priredi dne 8. t. m. veselico v proslavo 65-letnega vladanja Nj. Veličanstva, cesarja Franca Jožefa I. v prostorih visokorodnega g. barona Tacco ob 3h pop. Vspored: Pozdravni nagovor. Petje. Komel: Mah. Deklamacija. Kufekuplet. Deklamacija. Rajalni nastop. Igra. Sklepni nagovor. Cesarska pesem. Vstopnina 50 h, sedeži I. vrsta 1 K, II. in III. vrsta 60 h, IV. vrsta 40 h. Ker je prebitek namenjen za nakup kipa sv. Alojzija, ki se postavi v vežo pred šolsko sobo, se preplačila hvaležno sprejemajo.

Politični pregled.

Parlamentarni položaj.

Državni zbor sedaj počiva do 10. t. m. in sicer v svrhu, da se ne bi motilo zasedanje gališkega deželnega zbora, kjer se sedaj razpravlja o glavni sporni točki med Rusini in Poljaki, namreč o prenosu gališkega deželnozbornskega volivnega reda. Sicer so Rusini v poslanski zbornici v zadnjem času opustili obstrukcijo, tako da je mogla zbornica končati razpravo o drugem delu predloge glede osebnodohodninskega davka, o čemur se bode glasovalo v prihodnji seji. Rusini bi bili torej odnehali in parlament bi lahko de-

loval brez ovir, da se ne bi pojavili Čehi, ki grozijo z obstrukcijo in kakor znano so češke obstrukcije za mnogo trdovratnejše nego vse druge. Češki agrarci in narodni socialci so zagrozili z obstrukcijo, ako se v doglednem času ne odpravi komisariat na Češkem in ako se ne razpišejo deželnozbornske volitve. Čehi hočejo na ta način sami, v lastni hiši brez vladne ali kake druge pomoči obračunati z Nemci, ki so krivi sedanjih nevzdržljivih razmer na Češkem. Kdaj bodo Čehi obstruirali, še ni določeno. Doveda pa se, da nameravajo storiti to v pomladanskem parlamentarnem zasedanju, to je takrat, ko bode moral parlament dovoliti večje izvanredne kredite za vojaštvo.

Državni zbor.

Poslanska zbornica je v torek nadaljevala in v sredo končala podrobno razpravo o drugem delu predloge glede reforme osebnodohodninskega davka. Prihodnja seja poslanske zbornice bo dne 10. t. m. in sicer zaradi tega, ker zboruje sklican gališki deželni zbor. V prihodnji seji poslanske zbornice se bo vršilo glasovanje o osebnodohodninski predlogi, nakar pride na vrsto predloga glede preodkazov deželam.

Mornarica v delegacijah.

V torek je podal poveljnik vojne mornarice admiral Haus svoj ekspozé, iz katerega je posneti, da se zahtevajo za spopolnitev naše vojne mornarice še ogromne svote denarja. Opozicija je ekspozé ostro kritizirala, češ da Avstrija ni nikaka velesila na morju.

Hrvaške razmere.

Novi hrvaški ban Skerlec je nasproti predsedniku Seljačke stranke izjavil, da bodo volitve v saboru popolnoma svobodne in da je okrajnim oblastem že zapovedal, da se nimajo v volilno borbo nič vmešavati. — Slično izjavo je podal veliki župan v Požegi vitez Trnski. Ban je tudi obljubil, da bo vlada vpoštevala zahteve kmečkega ljudstva v gospodarskem oziru.

Gališki deželni zbor.

V včerajšnji seji gališkega deželnega zbora se je razpravljalo o volivni reformni predlogi.

Naš romunski poslanik

grof Czernin se je te dni predstavil romunskemu kralju Karolu in mu izročil poverljivo pismo. Kralj je izrazil svoje veselje, da sme na svojem dvoru zopet pozdraviti poslanika naše monarhije. Kakor je znano je grof Czernin zahteval, da se na Ogrskem neha divja gonja proti romunskemu ljudstvu, ker drugače ni mogoče govoriti o kakem političnem uspehu. Pravijo tudi, da je grof Czernin odločen za Berchtoldovega naslednika.

Odmev vojaške atere v nemškem državnem zboru. — Poraz nemškega kancelarja.

V Saverna v Lotaringiji so se nekateri tamošnji častniki nasilno vedli proti prebivalstvu, ki je večinoma francoske narodnosti. To je dalo povod raznim interpelacijam na državnega kancelarja Bethmann-Holwega v nemškem državnem zboru. V četrtek je odgovoril Bethmann na interpelacije in rekel, da hoče kljub dogodkom v Savernu nadaljevati s svojo politiko v Alzaciji-Lotaringiji. To je večino zbornice tako razburilo, da je nastal velik hrup. Konečno je zbornica glasovala o predlogu, naj zbornica sklène konstatacijo, da postopanje kancelarja ne odgovarja naziranj državnega zbora. Predlog je bil z 293 proti 54 glasovom vsprejet.

Obsežno vojaško napredovanje v Črnigori.

Črnogorski vladni list objavlja z dne 3. t. m., da je povišanih 528 častnikov črnogorske armade in sicer 12 za brigadirje, 52 za majorje, 204 za stotnike, 227 za poročnike in 33 za podporočnike. Istočasno je imenovanih tudi cela vrsta uradnikov za novo pri-

dobljene okraje, kjer začne sedaj redno uradno poslovanje.

Konkordatno vprašanje v Srbiji.

V zadnjem ministrskem svetu v Beogradu se je razpravljalo tudi vprašanje službenih pogajanj z Vatikanom glede konkordata. Kolikor je znano, na merodajnem mestu ne bodo delali posebnih težav.

Darovi.

Za božičnico »Šolskega Doma«

so darovali (sprejeli g. ni El. Makuc in Ljud. Milost): dr. Fran Žigon, profesor bogoslovja 10 K; Andrej bar. Winkler, deželni predsednik 20 K; dr. I. Ziegler, odvetniški koncipijent 1 K; dr. I. Šabec, koncip. 1 K; I. Lang, pisarniški uradnik 3 K; Franc Stepančič, semeniški podvodja 5 K; Neimenovan 3 K; dr. Francšek Pavletič, odvetnik 20 K; — (po g. ni V. Pahor in M. Rozman): Ivan Gorjup, pekovski mojster 6 K; Andrej Čermelj, trgovec 20 K; dr. Fran Kos, šolski svetnik 10 K; Anton Gvaiz, profesor 5 K; Anton Skubín, vadnični učitelj 5 K; Melanija Stepančič, sodnega svetnika 5 K; Vida Baltič, okrajnega komisarja 5 K; Ana Boško veleposestnica 5 K; dr. Alojzij Franko, odvetnik 10 K.

Za božičnico šolskodomske mladine so darovali profesorji slov. gimnazije: Ipavec 6 K; dr. Pirjevec 4 K; Tabaj 3 K; Cvetko 2 K; Devetak 2 K; Prijatelj 2 K; Rauter 2 K; Sovre 2 K; Mastnak 1 K 50; dr. Došinšek 1 K; Cimmermann 1 K.

Presrečna hvala vsem dobrotnikom šolske mladine!

Domače in razne vesti.

Zavodi »Šolskega Doma« priredijo dvojni najrevnejšim učencem in učenkam božičniško tudi letos, kakor prejšnja leta. V ta namen sprejemajo učitelji in učiteljice šolskih zavodov razdarne doneske v blagu ali denarju. Milosrdni prijatelji šolske mladine so naprošeni, naj blage volje odprejo svoje srca in roko ter podarijo za božične darove, kar morejo. Nabiraleci se izkažejo s pooblastitvijo državnega vodstva. Milodari se izkažejo v javnem listu.

Duhovske vesti. Za župnijo Roče je bil investiran č. gosp. Fr. Klopčič, župnik na Bukovem. — Za župnega upravitelja na Bukovo pride č. gosp. Anton Rutar, kaplan v Tolminu. Zaprvega tolminskega kaplana pride č. g. Makuz iz Komna.

Imenovanja. Profesor Berthum je odložil svoj mandat kot član okrajnega šolskega sveta goriškega. Na njegovo mesto je bil imenovan od deželnega odbora veleposestnik in župan v Šmarjah Franc Gruntar, ki je umrl, predno mu je bilo mogoče, da bi se udeležil katere seje. Zato bo treba imenovati novega člana. — V deželni šolski svet goriški je bil imenovan od deželnega odbora namesto dr. Peter Pinausiga novi odbornik dr. Peter pl. Flego.

Smrtna kosa. V sredo popoldne je umrl po kratki bolezni v Šmarjah tamošnji župan, veleposestnik Franc Gruntar v 67. letu svoje dobe. Pokojnik je bil član goriškega okrajnega šolskega sveta in ajdovskega cestnega odbora. — N. p. v m.!

Odlikovanje. Za kn. šk. konzistorialnega svetnika sekovške škofije je bil imenovan preč. g. častni kanonik Anton Jaklič, c. in kr. vojni superior I. razreda v Gradcu.

Grofi Jurij pl. Waldburg Zeil-Hohenems, ki je bil več časa kot ritmojster pri tukajšnjih dragoncih in njegova soproga grofica Elizabeta, rojena avstrijska nadvojvodinja sta se nastanila v gradu Syrgenstein na Bavarskem, kamor sta dospela dne 21. novembra t. l.

Referati slovenskih članov deželnega odbora so sledeči: Dr. Alojzij Franko, ki nadomestuje odbornika

dr. Gregorčiča, ker je poslednji kot drž. posl. zadržan opravljati odborniške posle: Kmetijske zadeve, cestni odbori ter občinske zadeve in javna dela vseh občin v goratem delu dežele, dalje železniška vprašanja in šolstvo v slovenskem delu dežele. Franc Dominik oziroma dr. Karol Podgornik: Cestnodorske stvari, občinske zadeve in javna dela v sodnih okrajih: Goriška okolica, Ajdovščina, Sežana in Komen, ter gasilstvo, trgovina in obrt in vojaške stvari za slovenski del dežele.

Miklavžev večer v »Slovenskem sirotišču« oziroma v žnjim združenem »Dekliškem zavodu« bo danes zvečer. Začetek ob 5. uri. Gojenke »Dekliškega zavoda« napravijo letos prvičkrat malim sirotam, ki so v zavodu in drugim šolskim otrokom, ki se povabijo od zunaj, malo zabavo. Prijatelji našega zavoda, ki bi se hoteli udeležiti dobrodošli!

Porotne obravnave v prihi: porotnem zasedanju. V torek 9. t. m. se bo vršila porotna obravnava proti uradniku lista »L'Eco del Littoral« Stefani, katerega toži deželni svetnik v p. dr. Pettarin zaradi razžaljenja časti porotnega tiska. Druga obravnava bo dne 10. t. m. in sicer proti odgovornemu uredniku »Novega Časa« Antonu Sinigoj, katerega toži dež. post. Kovač zaradi razžaljenja časti potom tiska. Naslednji dan, 11. t. m. se bo vršila porotna obravnava proti odgovornemu uredniku »Novega časa« Antonu Sinigoj in proti glavnemu uredniku istega lista Francu Kremžar, ki sta tožena zaradi razžaljenja časti potom tiska. Tožitelj je deželni poslanec Miklavž. V petek 12. t. m. se bode pričela porotna obravnava proti osmim razpečevalcem ponarejenega denarja, ki bode trajala več dni.

tudi v slučaju, da bi poslanska zbornica glasovala za Trst kot sedež italijanske pravne fakultete, zavzemala poslanski zbornici nasprotno stališče.

Žepni tatovi na semnju sv. Andreja. Žepni tatovi so na dan sv. Andreja okradli več oseb in sicer na ta način, da so v gneči prerezali žepe, v katerih se je nahajala listnina. Josipu Furlan iz Prvačine so na ta način ukradli 226 K, Petru Kavčič iz Čiginja 600 - 700 K in Ferdinandu Bettin iz Vildma 985 lir. O tatovih ni sledu.

Demonstracije goriškega dijaštva. V torek in sredo so po vzgledu raznih italijanskih mest uprizorili goriški laški dijaški demonstracije z vskliki na laško Gorico in na laško univerzo v Trstu. Slovenski dijaški so pa napravili protidemonstracije. Policija je demonstrante kmalu razgnala. Aretiranih je bilo več učencev, od katerih je bilo 19 kaznovanih. Med temi sta tudi dva Slovenca.

Trotoarji po mestu so v najslabšem stanju. Mestni inženjerji bi morali ob deževnem vremenu pregledati trotoarje in naznaniti vse one ki niso v redu. Dotični hišni gospodarji pa naj se prisilijo k temu, da dajo popraviti trotoar pred hišo.

Požar. V četrtek zvečer je začelo goreti v hiši ulice Vetturini št. 8, ki je last peka Glessig. Ogenj so pogasili še predno so prišli mestni ognjegasci.

Bankovec 50 K je ukradel neznan tat iz mesnice Frana Barnabe v Rabatišču v Gorici. Tat je pobral 50 K, drugih 200 K pa je pustil pri miru, dasi bi jih bil lahko pobral. Sedaj ga iščejo.

Izgnila je v neki trgovini v Gosposki ulici v pondeljek popoldne neki osebi zabilježna knjižica (notes), v kateri se je nahajala večja svota denarja. Pošten najditelj naj jo prinese v naše uredništvo, kjer mu je zagotovljena primerna nagrada.

Mesto daktilografije je za oddati pri tukajšnji okrajni bolniški blagajni. Pogoji se poizvedo pri goreomenjenem uradu med uradnimi urami.

Central Bio. Kdor je prisostvoval kinematografični predstavi filma »Richard Wagner« v sredo s spremljeva-

njem vojaškega orkestra, mora priznati, da takih predstav še ni bilo v Gorici. Dvorana je bila polna najodličnejšega občinstva našega mesta. Priznanje vsestransko. »Central Bio« je dosegel višek mojsterstva v kinematografiji. — Danes in jutri se bo prednašala zanimiva športna epizoda »Mala avtomobilistinja«. Jutri bode sviral med 4. 8. uro vojaški orkester. V ponedeljek in torek pride na vrsto 4-dejanska tragedija »Japonska šema«, v kateri nastopi igralka cesarskega gledališča v Tokiju. Omenjena dva filma bodeta prednašala dogodke, ki niso vsakdanji. Zato naj nikdo ne zamudi ogledati si jih. »Central Bio« prekaša v vsakem pogledu vse druge kinematografe.

Avtomobil št. KL - 14 A je danes ob 2.45 povozil v Gosposki ulici pred Breščakovo trgovino g. Antonijo Nardin, mater g. prof. Nardin v Ljubljani, ter jo hudo poškodoval. — Opazili smo že opetovano, da vozijo avtomobili pred nosom redarjev po mestu z nevarno naglico tudi do 60 km na uro, medtem ko je dovoljena le 7 km.ska brzina. Ali ni na nikak način mogoče spametovati ošabnih avtomobilistov, ki spravljajo v nevarnost življenje ljudi. Kdor je postavljen za javno varstvo, naj si zapomni, da mesto ni nikako dirkališče. — Po mestu kroži tudi govorica, da je neki vojaški avtomobil včeraj tam blizu Vel. Roj povozil nekega poročnika do smrti in nekega drugega poročnika pa smrtnonevarno poškodoval.

Zopet voda iz Hublja. Komisija ki se je pogajala v sredo v Šturjah zaradi odkupa vodnih pravic, se ni mogla sporazumeti z vodnimi lastniki. Vsled tega so se nadaljna pogajanja odložila do aprila 1914.

Na 6 tednov zapora je bil obsojen Tomaž Mihelič iz Bavca in sicer zaradi nevarnih groženj proti lastnemu bratu.

Popravek. Pri objavi imen učiteljev, ki so napravili usposobljenostni izpit se je urinila neljuba pomota. Tam stoji namreč, da je napravil izpit g. Andrej Marega, a bi se moralo glasi Andrej Marcola.

Sneg. Včeraj je medtem ko je v mestu neprestano deževalo zapadel sneg po bližnjih hribovih. Temperatura se je vsled tega tudi občutno znižala. To se je opazalo posebno ob jutranjih in večernih urah.

Vejo cvetoče robide nam je te dni prinesla g.a Helena Vuk iz Sovodenj. Redka prikazen v decembru.

Glasbena šola v Korminu se bo razpustila in sicer zaradi pomanjkanja denarnih sredstev. To je skenil korminski svet in vspeh tega sklepa je ta, da se znižajo občinske doklade od 87 na 80%.

Vsi prijatelji vrtnarstva in prijatelji smiselne vzgoje se vabijo da pristopijo v društvo »Vrtnarska šola«. Društvena naloga je, dajati članom direktne koristi, istočasno pa bode naše

društvo splošno budilo veselje do obdelovanja zemlje. Naša »Vrtnarska šola« bode po svojih močeh skrbela, da se že v otrocih začne buditi veselje do smislenega obdelovanja zemlje, ker se le na ta način vzgoji iz mladine najbolj koristne člane človeške družbe. — Vsakdo, kder bi bil voljan pristopiti v naše društvo in dsecelovati pri izpeljavi teh lepih načrtov, naj se blagovoli zglasti na naslov: »Vrtnarska šola«, Kranj.

Štrajk voznikov v Trstu. V Trstu štrajkajo že več dni vozniki anonimne prevozne družbe.

Kužne bolezni na Primorskem. Uradno so naznanjene sledeče kužne bolezni. Kuga na gobcu in parkljih v Klancu, v Števerjanu, v Avberju, v Gabrovici, v Lokvi, v Naklem, v Pliskovici, v Povirju, v Štanjelu in v Škrbini. Okuženo je tudi mesto Trst. Svinjska kuga divja le v isterskih okrajih. Rožapila se je pojavila v Kanalu, istotako v Istri in v Trstu. Kurja kolera v Furlaniji še ni ponehala, kar je za bodoče praznike prav nevšečno.

Proti občinskim uradnikom v Pulju Tomažu Galante, Fr. Bigatto, Linu Quarantotto, Avgustu Horaku, Kamilu Dezovichu, Guidu Negri, Viktorju in Jakobu Fillinichu, ki so bili pred rovinjsko poroto oproščeni v zadevi škandalov v puljski občinski upravi, se začne porotna obravnava prihodnji torek pred celovško poroto in bo trajala cel teden.

Drzen rop v Cirkvenici. Z Reke poročajo o drznem ropu, ki se je izvršil v neki gostilni v Cirkvenici. Gostilničar Korčak je bil slučajno sam doma, kar je vdrl v hišo nekov tuj človek, napadel in telebil krčmarja na tla in ga zvezal. Potem je ropar pobral, kar se je dalo doseči in ves denar iz blagajne, skupno okoli 3000 K. Šele čez par ur so se vrnili domači in dobili gostilničarja pol mrtvega v stranišču. O drznem tolovaju ni ne duha ne sluha.

Avstrijski vojak mrtev v Benetkah. Kakor poročajo listi so laški ribiči izvlekli iz morja te dni mrtvo truplo nekega avstrijskega vojaka. Mrlič je bil prenešen v mrtvašnico na otoku Lido, kjer se je po tem degnalo, da je to neki Franc Zens, infanterist 87. polka iz Pulje. Avstrijske vojaške oblasti so bile o tem dogodku obveščene, posebno še ker se zdi, da je za tem skrito kako hudodelstvo.

Sprememba pri vojaških godbah. Nekateri listi poročajo iz vojaških krogov, da misli vojno ministerstvo v najkrajšem času odpraviti vojaške godbe kakoršne so sedaj in jih nadomestiti s fanfarami kakor so v navadi pri domofrancih. Ker so bile lani že ustavljene vse premije za starejše godbene podčasnike in ker letos s 1. januarjem izgubijo vsi ti podčasniki dosedanje doklade, se zdi da pride res počasi do opustitve priljubljenih vojaških godb.

Iz vojaštva. Pri vseh kategorijah armade se uvedejo višji podčasniki (Stabsunteroffiziere), in sicer se bodo

imenovali pri infanteriji »štabni narednik« pri konjenici »štabni vahmojstri« pri topništvu pa »nadfojerverker«.

Oddaja kolodvorske restavracije v postaji Perković-Slivno. V postaji Perković-Slivno v Dalmaciji se odda s 1. marcem 1914 na novo kolodvorska restavracija. Vložni rok najkasneje do 10. januarja 1914 pri c. kr. ravnateljstvu državne železnice v Trstu. Podrobni podatki se zvedo pri c. kr. obratnem vodstvu v Splitu in pri c. kr. ravnateljstvu državne železnice v Trstu.

Stekel pes je ugriznil v Umagu šest oseb, dva druga psa in eno gos. Ugrižena psa in gos so takoj ubili. Steklega psa pa so ustrelili po dolgem lovu. Ugrižene osebe so se podale v Pasteurjev zavod na Dunaju.

Pasivna rezistenca poštinih uslužbencev. Na Dunaju se zagotavlja, da poštini in carinski uslužbenci po celi Avstriji prično s pasivno rezistenco zadnji čas 10. t. m. Drugi državni uslužbenci bodo to gibanje podpirali, da pošto s pošiljatkami dotične dneve kolikor mogoče obremene.

Velik vihar je razsajal te dni na južnem Tirolskem in prizadel posebno gozdom mnogo škode. Več tisoč najlepših debel je orkan deloma polomil, deloma tudi izruval. Škoda je seveda zelo občutna. Z bodenskega jezera poročajo, da je te dni tudi tam nastal divji vihar, da je voda prestopila okoli in okoli bregove. Navadno taki nepričakovani vremenski pojavi tudi pri nas ne ostanejo brez posledic.

Pri delegac. obedu grofa Berchtolda so manjkali skoro vsi poslanci opozicije. Ogrski poslanec grof Karoly, ki je bil tudi povabljen, je odgovoril, da mu ni mogoče sedeti pri eni mizi z nasprotnikom, katerega je v zbornici najesrejeje napadal. Od opozicije se je udeležil tega obeda edini princ Windischgraetz.

Ponarejanje 50kronskih bankovcev. V Pragi in na Severnem Češkem je ne-

ka črno oblečena ženska spravila v promet več 50kronskih ponarejenih bankovcev. Sumijo, da se 50kronski bankovci v Pragi ponarejajo.

Topova cev se je razpočila na strelišču znane tovarne za topove Skoda na Češkem. Pri eksploziji sta bila smrtno zadeta neki strelni mojster in neki delavec. Oba sta umrla vsled grozovitih telesnih poškodb že na licu mesta.

Srbo-hrvaščina v konzularni akademiji. S tekočim letom je bila sprejeta v učni načrt konzularne akademije tudi srbo-hrvaščina. Novi kurz vsebuje tri letnike. Poučeval bo redni javni profesor filologije na dunajskem vseučilišču, dr. Milan Rešetar.

Razprodaja Redlove zapuščine. V Pragi se vrši te dni razprodaja zapuščine bivšega polkovnika in ogleduha Redla. Njegove uniforme so ponujali

NAJBOLJŠA / TREHA / EDANJO / TI

Firmit - SKRILJEVEC

Asbestni cementni
skriljavec Firmit
je umeten kamen
najboljše vrste

FIRMITOVE TOVARNE ZADR. 202
WEISENBACH 08 TRIESTINGI
PODNE AV / TRIJ / KO 08
ZA STOP / TVO IN ZALOGA
G. GREGORIĆ - GORICA OZKA ULICA 71

Tužnim srcem javljamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancom, da je naš nepozabni oče, ded, brat, stric, gospod

FRAN GRUNTAR

veleposestnik, župan, član okrajnega šolskega sveta goriškega in cestnega odbora ajdovskega odlikovan z zaslužnim zlatim križcem itd.

danes po kratki bolezni v 67. letu, previden s sv. zakramenti v Bogu zaspal.

Pogreb se je vršil v petek, dne 5. t. m. ob 3. uri pop.

V Šmarjah pri Ajdovščini, dne 3. decembra 1913.

Rodbine: Gruntar-Kante-Ferjančič.

Ravnokar je izšel velikanski kinematografski umotvor

DEVICA ORLEANSKA.

Ta veličastni film se bo videl še pred božičnimi prazniki v „Central-Bio“ v Gorici, nakar že sedaj opozarjamo slavno občinstvo.

Vsem gospodinjam toplo priporočamo	KOLINSKO CIKORIJO edno pristni, po kakovosti nedosegljivi slovenski izdelek.	v korist obmejnim slovincem.
---------------------------------------	--	---------------------------------

„Ljubljanska kreditna banka“ podružnica v Gorici

Centrala Ljubljana. podružnice: Celje, Celovec, Sarajevo, Split, Trst.

Delniška glavnica K 8.000.000.
Rezervni zaklad K 1.000.000.

Vloge na knjižice po 4 $\frac{3}{4}$ %, v tekočem računu po dogovoru.

Nakup in prodaja vrednostnih papirjev vseh vrst, deviz-valut.

Borzna naročila.

Promese za vsa žrebanja.

Vnovčenje kuponov in izžrebanih vrednostnih papirjev.

— Eskont menic —

— Stavbeni krediti. —

— Predujmi na vrednostne papirje.

Srečke na obroke.

Sprejemanje vrednot v varstvo in oskrbovanje.

Safes.

Nakazila v inozemstvo.

Kreditna pisma.

po 20 K, a nikdo jih ni hotel kupiti. Zlatenina in dragocenosti pa so dosegle še precej visoke cene. Samo za en prstan z briljanti se je plačalo 1400 K.

Hrvaška imena. Izšla je vladna naredba, da se imajo imena mest in trgov na Hrvaškem glasiti odslej izključno hrvaško.

Cuvaj bolan. Cuvaj je z borznimi špekulacijami izgubil skoraj vse, kar si je bil za časa komisarjevanja zaslužil. Cuvaj tudi duševno ni zdrav. Vidi prikazni, ki ga preganjajo in se skriva pred ljudmi.

Rauch gre v Afriko. Baron Rauch, ki je hudo užaljen, ker madjarska vlada ni sprejela njegovih predlogov glede razpleta hrvatske krize, je sklenil podati se za 6 mesecev v Ugando v jugozapadni Afriki.

Razne dragocenosti so izginile iz banske palače v Zagrebu, kakor poročajo hrvaški listi. Ko je baron Skerlec prevzel vodstvo na Hrvaškem in se dal napraviti inventar, iz katerega je razvidno, da manjka velik krasen lestenec, 12 bosenskih dragocenih pregrinj in ena perzijska preproga, ki je vredna več tisoč kron. Kam so izginile te stvari, se ne da dognati.

Zdravnik
dr. J. Bačer
ordinira
v ulici Tre Rê št. 9
v GORICI.

Raznovrstna božična darila
se kupijo v veliki zalogi
Jakob-a Šuligoj-a
urarja c. kr. drž. železnic
v Gorici
Gosposka ulica št. 19
prej št. 25.

Janez Werbnjak,
trtnica **BREG P. PTUJ** priporoča
ameriške cepljene trte,

seznam trt: laški rizling, burgunder beli in rdeči, muškat, silvaner, žlantenina bela in rdeča, danfol, kapčina, izabela in še nekaj drugih vrst. Cepljene trte, na Riparijo in Montikolo stanejo 100 kosov 14 K, bilje (korenjaki) 100 kosov 3 K, kolči 1000 kosov 12 K.

Pozor!

10 kosov lepih predmetov za K 3.95 in sicer 1 izvrstno pozlačeno uro tekočo nepretrgoma 36 ur, najnovejše pariške oblike, 3 leta zajamčena, 1 pozlačeno verižico nove oblike, 1 rinko za gospode, 1 rinko za gospode z amerik, double zlatom pozlačene, 2 para pozlačenih uhanov, 2 zapestna gumba nove oblike, pozlačena z amerik, double zlatom, 1 broš in eno kravatno iglo pozlačeno. Vsi predmeti so z 18 gradov zlata pozlačeni in stanejo samo K 3.95. Razpošilja jih po povzetju

G. SEIDEL — Krakovo Miadorva 15. Ako se naroči dve garnituri t. i. 20 predmetov se priloži 1 double verižica za dame. — Obenem razpošilja 1 zlato rinko za gospode ali dame najnovejše oblike z diamantnim kamenom za K 4.50, 3 rinke K 12.50. — Zamenjava je dovoljena, tudi denar se vrne.

Priporoča se, pod novim vodstvom, na novo urejeni hotel »Pri Zlatem Jelenu«.

Istotam se sprejemajo abonenti po dogovoru po zelo ugodnih cenah.

Najboljši češki dobavni vir!

Perje za blazine po zelo nizkih cenah.

1 kg razcepljenega sivega perja 2 K; boljše vrste 2 K 40 v; polubelo najboljšo K 2 80 v; čisto belo 4 K; belo, puh 5 K 10 v; 1 kg najfinejše belo razcepljeno 6 K 40 v, 8 K; 1 kg puh-perja, sivo K 6, 7; belo fino 10 K; najfinejše prsno 12 K. Pošiljatev 5 kg, poštnine prosto.

Izgotovljena posteljna oprava iz gostega, rdečega, plavega, belega ali rumenastega nankinga: 1 črnica dolga 180 cm, široka 120 cm ter 2 blazine vsaka po 80 cm dolga ter 60 cm široka s finim, trpežnim puhom K 16 s pol-puhom K 20, s finim puhom I. vrste K 24; posamezne pernice 10 K, 12 K, 14 K, 16 K; blazine za pod glavo K 3, K 3.50, K 4. Pernice 200 cm dolge in 140 cm široke K 13, K 14.70, K 17.80 in K 21. Pernati madraci iz močnega križastega Gradlna 189 cm dolgi in 116 cm široki K 12.50 in 14.80.

Razpošilja se proti povzetju, in sicer od K 12 poštnine prosto. Neugajajoče se zamenja ali pa se vzame nazaj ter se vrne denar. Ceniki zastoj in poštnine prosto.

S. Benisch, Deschenitz št. 992, Češko

VELIKO SKLADIŠČE
OBUVALA

Svetovnoznanih tovarn

„Tip-Top“

„Villiam COOKS & Brother“ in domačega izdelka.

Fasone elegantne, blago trpežno, cene solidne.

J. Drufovka

GORICA, Gosposka ul. 3 nasproti Monta'.

